

פרשת ראה

ר"ת 8:49
צאת השבת 8:09
כניסת השבת 6:54

יוצא לאור לע"נ ר' משה זאב כ"ץ ז"ל
חדושי תורה, מאמרים והשקפה

לקרוא על מנת לקיים!

לעבוד לשם השי"ת ולא לעבוד השי"ת ע"י שעבוד לעצמו

בספר נועם מגדים כתב שמפרשת ראה יש ללמוד יסוד גדול בעניין עבודת ה', והוא שצריך שיהא עיקר מטרת האדם איך לעשות נחת רוח להשי"ת ולא לעבוד את עצמו. ומביא מדברי הרה"ק החוזה מלובלין זצ"ל שאמר שיש אנשים שמחזיקים בעובדא טבא אחת בקבע כמו תענית בכל יום או טבילה בכל יום וכדומה, מנהגים שכשלעצמם הם דברים טובים, אבל הצרה שהדבר נשרש אצלם ובלבם שדבר זה לבד מביא היראת שמים והקדושה, ובאם פעם אחת לא יעשו הרי לבם נופל בקרבם שאיבדו הכל ושוב אין כל עבודתם כלום שהרי היום לא התענו או היום לא טבלו, אבל האמת שלא כן הוא דרך העבודה האמיתית, שהרי ההולך בדרך זה נמצא שהוא עובד להעובדא ולעצמו ואינו עובד את השי"ת. וכך פירש את הפסוק בפרשה "לא תעשו כן לה' אלקיך", דהיינו "לא תעשו כן" לא תעשה דווקא "כן" בעניין אחד בקביעות חק ולא יעבור, "לה' אלקיך", כי בעבודת ה' אין עניין לעשות דווקא "כן" כהרגלו ולא באופן אחר, רק העיקר לעשות רצון הבורא באיזה עבודה שהיא, וסיים שם "כי זה שורש גדול בעבודת ה'".

בסיפורי חסידים מביא שפעם באמצע קבלת שבת נעלם פתאום מבית הכנסת הרה"ק משה לייב מסאסוב זצ"ל והמתנינו עליו באמירת "כגונא" שקודם ברכו, ומעשה שהיה כך היה פריץ אחד אסר מזמן יהודי בתפיסה על שלא שילם שכר דירה, ועכשיו קשר אותו בחבלים אל מרכבתו כדי לנסוע עמו בגרירה עד שיתפרקו עצמותיו רח"ל, והצדיק הרגיש בעת תפילתו בצער של אותו יהודי, ורץ תיכף חוץ לעיר ופגע במרכבה שהיהודי היה קשור בה כשהפריץ והפריצה ישבו שם עם בנם, כשבא

אצלם הצדיק שהיה בעל הדרת פנים העמידו המרכבה ובקשהו שיברך את בנם, לקח הצדיק את הילד וחיבקו ונשקו והפליא בשבחיו וברכו, ודרך אגב שאל מי הוא האיש הנגרר אחר המרכבה, סיפרו לו על דבר החוב, אמר להם הצדיק שלא נאה להם לאנשים מכובדים כמותם לעשות כך, ועוד פעם חיבק ונישק לילד והוסיף שבכיתו של האיש זיוק לילד, וכך דבר על לבם עד ששיחררו היהודי.

בבואו חזרה לבית מדרשו וקודם שהתחיל מאמר הזוהר הק' "כגונא" צווח ואמר, "הפה שנישק לילד ערל טמא מהורים טמאים מאוס ונמאס, איך אפתח עתה שפתי לומר "כגונא"? אבל נזכר שכתוב בפרק שירה שגם הכלבים אומרים שירה ולכן אמר שעל כל פנים אין הפה שלי גרוע יותר מכלב, והמשיך "ובכן אומר משה לייב כגונא דאינן מתיהדין לעילא ברזא דאחד". הרבה יש ללמוד ממעשה זה, הרה"ק משה לייב זצ"ל אחר כל ההכנות שעשה בערב שבת, מקוה וכו', והכל כדי לקבל

שבת מברכין חודש אלול

המולד יהיה ביום חמישי, בשעה 15 18 דקות
ראש חודש אלול יחול בימים חמישי ושני

השבת קודש בקדושה ובטהרה, מכל מקום אם רצון ה' היה שעכשיו צריכים להציל יהודי אפילו באופן כזה לטמאות הפה, עשה זאת ובהתלהבות, ואדרבה דווקא בהכנה כזו קיבל עליו קדושת השבת אף שודאי לא היה רצונו מתחילה לקבל השבת כך, אבל אם רצון ה' היה שכן יקבלו באופן זה, ביטל לגמרי ההרגשות והרצונות שלו, ואף לא עשה זאת בבכיות ובליט ברירה כאילו כפאו שד, רק אדרבה עשהו בהתלהבות ובשמחה. (תפארת למשה)

פרפראות

ראה ר"ת ראה אלול הגיע. אלול ראש השנה.

במדבר היה אסור לאכול בשר תאווה פירוש בשר חולין, שאם רצה לאכול בשר היה חייב להקריבו שלמים ולאכלו, אבל משנכנסו לארץ ישראל הותר לאכול בשר תאווה. כתוב בבשר תאווה וזבחת וכו' כאשר צויתך. אומרים חז"ל שמכאן נלמדו החמשה הלכות של שחיטה. "שהיה" שאסור להפסיק באמצע השחיטה, "דרסה" שאסור ללחוץ את הסכין על הסימנים, "חלדה" שצריך שהסכין יהא מגולה ולא יתחיל מתחת הסימנים לכיוון חוץ, "הגרמה" לא לירד עם הסכין ממקום השחיטה, "עיקור" אסור שהסכין יעקור את הסימן שלא יהיה הסכין פגום. לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו. הברכות הם נגד הר גריזים והקללה נגד הר עיבל, הרבי אומר לתלמידיו סימן ב' ג' ברכות גריזים.

חז"ל אומרים אין עשיר כחזיר, ואין עני ככלב, ובפשטות שהחזיר אוכל כל מיני לכלוך, והכלב תמיד רעב.

הגרי"א שואל מה מלמדים אותנו חז"ל דברים של טבע, ומסביר שהלא תעשה של חזיר הוא עשיר, שיש הרבה שמקיימים אותו שאוכלי חזיר הם רחוקים ביותר, אבל הכלב שזה מרמז על איסור לשון הרע הוא עני, כי רק מעט שומרים טוב את הלא תעשה של הלשון הרע.

חז"ל אומרים למה נקרא שמו חזיר שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישראל לעתיד לבוא, כלומר שיחזור לכשרותו, ומקשים שא"כ הוי דבר שיש לו מתירין, כי בכל יום אנו מצפים שיבוא משיח. ודבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל, ומדוע בטל איסור שומן חזיר בשישים. ומתרגמים, כי באמת לא יהיה החזיר סתם מותר, אלא שישנה את טבעו ויהיה מעלה גרה. וממילא חתיכה זו שהיא בקדירה שלא העלתה גרה ולא תעלה גרה עוד, לעולם לא תוכשר. וכן כותב האור החיים הק' (ויקרא י"א פסוק ז), על הפסוק, "ואת החזיר וכו'", והוא גרה לא יגר טמא הוא לכב". שזה תנאי שכל זמן שהוא לא יגר דינו שהוא טמא, אבל לעתיד לבוא יעלה גרה ויחזור להיות מותר, ולא שישאר בלא גרה ויהא מותר כי התורה לא תשתנה.

אבל הריטב"א בקידושין דף מט ע"ב מביא פירוש שחזיר זה רמז למלכות אדום כדכתיב בו (תהלים פ' י"ד) יכרסמנה חזיר מיער, ועליהם אמרו, למה נקרא שמו חזיר שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישראל לעתיד לבוא.

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"

ראה אנכי נתן – אומר הקב"ה לכל יהודי ראה שאני נותן לכם השפעה, אבל לפניכם היום ברכה או קללה – אם ההשפעה תהיה ברכה או קללה זה תלוי בכם. וכמו שמסופר על הסבא מנובהרדוק, שדיבר פעם מעניין הביטחון וחזיק את שומעיו בביטחון, קם אחד ושאל: רבי, וכי אם אבטח בה' ירד לי כסף מן השמים? ענה לו הרב: יורד כסף מן השמים, רק אנשים לא פותחים את הידים לקבל את הכסף הנשפך. דהיינו הקב"ה מצידו משפיע ומוריד רק טוב, רק הבני אדם חסרי אמונה, מניחים ידיהם בכיסים...

"כי יסיתך אחיך בן אמך" (יג, ז)

במסכת סנהדרין כא ע"ב: "רמז ליחוד מן התורה מנין? – שנאמר: כי יסיתך אחיך בן אמך, וכי בן אם מסית, בן אב אינו מסית? אלא לומר לך: בן – מתייחד עם אמו, ואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה" על חומר אסור יחוד מובא בספר "**לב אליהו**" המעשה הבא: בפנקס הקהל של העיר ליסא – העיר בה שמש בעל ה"נתיבות המשפט", רבי **יעקב מליסא**, כרב – כתוב, שפעם נסעו בתו שהיתה אלמנה, יחד עם בתה, בחברת גוי שהביאן לביתו ורצה להרגן, ופתאום נכנס קצין גרמני והצילן.

בלילה בא בעל "נתיבות המשפט" בחלום לבתו, ואמר שבקש עליהן רחמים בשמים, ולא הועיל כיון שעברו על אסור יחוד. ורק לאחר שבקש בזכות תורתו, רק אז הצילו אותן, והזהירן על איסור יחוד!

ובספר "תולדות אדם" (עמוד לא) מסופר על הגאון רבי **זלמן מוולוז'נין** שישב בשבת ולמד. לפתע נכנסה אשה אחת לתוך החדר, ומחמת איסור יחוד רץ מתוך החדר. באותו זמן היה שלג רב על הארץ, ועקב מהירותו לא נעל נעלים, רק לבש גרביים. כשהבחין בכך, היה ירא שמה יבואו הגרביים לידי סחיטה, חלצן והלך יחף!

"וְנִתְּנָהּ בַּכֶּסֶף וּצְרָת הַכֶּסֶף בִּידָךְ וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' " (יה, כח)
היה אומר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע – "וצרת הכסף בידך" – אתה תצרוך את הכסף ותחזיקו בידך, ברשותך. שתשלוט על כספך ועל הונך, ולא שהכסף יצרור ויכבול אותך וישלוט עליך!...

בספר קרבן העני מובא כך: דהרי מובא בספרי מוסר וחסידות, אם מתעוררת באדם איזו יראה או אהבה גשמית, יכול לבוא מזה ליראת ה' ולאהבתו. ויחשוב בליבו: אם דבר כזה נפסד שהוא הבל הבלים וכעשן יבלה, אני מתירא או אוהב, איך לא אאהב את השי"ת שהוא מקור כל ההיות ותכלית הכל. וזהו הכוונה בדברי הכתוב: "**ונתת בכסף**" – מלשון נכסף נכספה, כשתיתן עיניך ולבך באיזו תאוה, "**וצרת הכסף**" – תכבול אותה ותשלט עליה. "**והלכת אל המקום אשר יבחר ה'**" – תעביר אותם לכיסופים וגעגועים קדושים ונעלים.

כי פתוח תפתח את ירך לו (ט"ו, ח')

יש לומר שהכתוב כפל את לשונו "**פתוח תפתח**", כי מאחר שמקבל הצדקה מתבייש ומתבוזה, הרי אם יקבלו אותו בפנים זועפות, יימנע מלבוא בשנית, לכן הורתה התורה בכפל לשון "**פתוח תפתח**", שיש לפתוח ידו פעם אחת באופן שיפתח אחר כך פעם שניה, וזאת על ידי שיתן לו בסבר פנים יפות, או כמתנה בסתר, או כהלואה, באופן שהעני לא יתבייש ואז לא יימנע מלבוא וליטול שנית.

"וּבִאֲכִלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם מַעֲשֶׂיךָ דִּגְגָךְ תִּירָשָׁךְ וּצְהַרְךָ וּבְכֹרֶת בְּקֶרֶךְ וּצְאֲנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים"

הפסוק מלמד אותנו את הדרך שנלך בה בעבודתו יתברך, דהיינו, ואכלת, שתהיה אכילתך לפני ה' אלקיך, בקדושה ובטהרה, ויהיה נדמה לך כאילו הנך נמצא במקום אשר יבחר לשכן שמו שם, וכאילו הנך אוכל מעשר דגגך וגו' ובכורות בקרך וצאנך כמו שהיו הכהנים והלויים אוכלים בפרישות ובקדושה גדולה, למען תלמד, כדי שתהיה למוד ורגיל ליראה את ה' אלקיך כל הימים. (נועם אלימלך)

ונתן לך רחמים ורחמן וגו' (י"ג ג - י"ח)

'מלמד שכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים' (שבת קנ"א), אפשר לפרש, כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, דהיינו, שמעורר רחמי שמים על זה שהוא מרחם עליו, כי בשמים אומרים, ומה בשר ודם ריחם עליו, הקב"ה הרחום והחנון בוודאי שצריך לרחם עליו. (הרה"ק רד"מ מטשארטקוב זי"ע)

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום: והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' וכו'

מסופר, כי בליל שבת אחת נכנס הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע לערוך את שולחנו בבית מדרשו, והנה ברוח קדשו המפורסמת הוא מרגיש שאחד היושבים בשולחנו מחזיק מעצמו... ואף נותן לכולם להבין כך... מיד פתח רבי מאיר-ל כדרכו הידועה והסביר את דברי הפסוק: "**ראה אנכי**" – מדת ה"אנכי" (דהיינו להרגיש ביאנכיות מתנשא חשוב ומכובד), "**נותן לפניכם היום ברכה וקללה**" – יש בה גם ברכה וגם קללה. "**את הברכה אשר תשמעון**" – הגאות לשם שמים לשם קיום המצוות כמו יוגבה לבו בדרכי ה' " גאות כזו היא ברכה. ואת הקללה אם לא תשמעון" – אבל שלא לשם קיום המצוות, ה"אנכי" היא קללה!... וזהו גם הפירוש "אם תטיב שאת" –

בכדי להיטיב את עצמך יכול אתה "שאת" – להתנשא. "ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ" – הגאות היא חטא!.

"הקללה אם לא תשמעו וגו' וסרתם מן הדרך" וגו' (י"א - כ"ח)

יש לדייק, למה אצל הברכה נאמר רק אשר תשמעו ואילו אצל הקללה נאמר נוסף על לא תשמעו גם וסרתם מן הדרך, וי"ל, לפי שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, הרי ממילא בשמיעה גרידא, עוד לפני העשיה כבר באה הברכה, אבל מחשבה רעה הרי איננה מצטרפת למעשה, לכן אין הקללה באה מיד אחרי השמיעה, אלא מן ההכרח הוא שיהיה גם מעשה, לכן הוסיף הכתוב וסרתם מן הדרך שהיא המעשה. (באר מים חיים)

"כל ימין על אדמתך" (י"ב - י"ט)

יש לפרש על פי הידוע שעי"י שהאדם זוכר את יום המיתה מתעורר לתשובה ומואס בהבלי העולם הזה, וממילא מתנדב בהשי"ת ובלימוד התורה ובקיום המצוות. וזהו "**כל ימין**" פירוש, כל ימי חיך תזכור את "**על אדמתך**" שיבוא יום שתשוב לאדמתך, וממילא תחיה תמיד בתשובה. (הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע)

"השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליצל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיק האביון ולא תפן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא" (טו, ט')

אמר על כך הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע "אם רעה עינך באחיק האביון" – לא די שאין אתה עוזר לעני, אלא אתה גם מביט בו בעין רעה ואתה מחפש בו חטאים, כאמתלא ותירוץ על קשיחות לבך. "**וקרא עליך אל ה'**" – אז יבדוק בשמים גם את מעשיך, "**והיה בך חטא**" – ויזכרו עוונותיך... ועל כך היה מוסיף הרה"ק רבי זאב מסטריקוב זי"ע את הפסוק (משלי כב, כב) "אל תגזול דל כי דל הוא". והכוונה היא: אינך רוצה לתת צדקה – אל תתן. אבל לא תגזול מהעני את דלותו, אל תאמר שאינו ראוי לצדקה...

והיית אך שמך שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך (ט"ז - ט"ו, ט"ז)
גדולה היא מאד מעלת השמחה, כי על ידה אפשר להגיע לידי

למדריגה של קבלת פני השכינה.

(הבעש"ט הקדוש זי"ע)

"כי תאונה נפשך לאכל בשר וגו' " (וי"ב - כ)

ויש לבאר למה נקט לשון נפשך שהוא עניין רוחני בעניין אכילת בשר שהוא ענין גשמי, וי"ל שאדם צריך לעמול שיגיע למדרגה שכל מעשיו אף הגשמיים יהיו לשם שמים, ולא יאכל עד שירגיש שגם נפשו האלוקית חפצה בדבר הגשמי בכדי להעלותה להשי"ת, ולכן כתב כי תאונה נפשך, היינו נפשך דוקא תאונה לאכול בשר כדי להיעשות מרכבה לשכינה. (הרה"ק ר"מ מזלאטשוב זיע"א)

"חג שבועות וגו' מסת נדבת ירך אשר תתן" (ט"ז - י)

ותמוה מאמר הכתוב נדבת ירך היה לו לומר נדבת לבך, ויש לומר, שהאדם צריך להרגיל את עצמו כל כך בנתינת צדקה, עד שידו תשלח מאליה לכיסו כדי לתת צדקה. כמו שאמר דוד המלך ע"ה, שבכל יום ויום הייתי מחשב ללכת למקום זה או אחר, והיו רגלי מוליכות אותי לבית המדרש.

בספר קדושת לוי להרה"ק מברדיטשוב זי"ע מפרש את דרשת חז"ל "עשר בשביל ש"תתעשר" ומחדש שם חידוש עצום! וזה לשונו הק': והנה על דרך משל האדם הנותן זהב אחד או מדה אחת תבואה מעשר, כשהצדקה עולה למעלה ומסתכלים זה המעשר מאין הוא בא, והלא בא מחמת שהיה לו עשרה זהובים או עשרה מדות תבואה, נמצא שכל העשרה זהובים והעשרה מדות שיש לו, שייכים במצוה זו, כי מחמת שיש לו עשרה זהובים ועשרה מדות נותן אחד זהב או אחד מדה. ובוה זוכה לשנה הבאה שיתן עשרה זהובים ועשרה מדות מעשר, דהיינו שיהיה לו מאה זהובים ומאה מדות תבואה.

נמצא שכל התבואה שהיה לו בפעם הראשון, דהיינו עשרה מדות שממנו נתן מדה אחת מעשר, על ידי זה זוכה שבשנה הבאה יזכה שיתן ממאה מעשר, דהיינו שיהיה לו מאה מדות. והטעם לזה, כיון שכולם נכנסין במצוה. וזהו, "עשר" - כשתתן מעשר, "תעשר את כל תבואת זרעך" - לשנה הבאה תזכה שכפי התבואה שהיה לך בשנה שעברה יהיה עתה כל התבואה מעשר כנ"ל. וזהו הרמז "עשר בשביל שתתעשר".

מוסר בפרשה

דאגה לחלש ופתיחת הלב

מצוות צדקה:

"לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחריך האביון... פתח תפתח את ירך לו" (דברים טו, ז-ח).

התורה מזוהירה אותנו מהנטייה הטבעית להסגר ולגלות אדישות כלפי ממצוקתו של האחר. העזרה אינה טובה שאנו עושים מתוך התנשאות, אלא חובה מוסרית.

המאבק הפנימי של הלב: התורה אינה מסתפקת בציווי הטכני של נתינת כסף, אלא דורשת עבודה פנימית על הלב: "לא תאמץ את לבבך". הקושי הגדול בצדקה הוא גבישות הלב והרצון להעלים עין.

איכות הנתינה: הציווי "ולא ירע לבבך בתתך לו" מלמד כי עיקר המוסר במצוות הצדקה אינו רק העזרה החומרית לעני, אלא הנטייה הנפשית של הנותן - לתת בסבר פנים יפות, מתוך שותפות ואמפתיה ולא מתוך תחושת הפסד או כפייה.

"כי עם קדוש אתה" - איכות האוכל והשפעתה על הנפש
"לא תאכל כל תועבה... כי עם קדוש אתה לה' אלהיך"

זיכור הגוף והנפש: איסורי המאכלות האסורים המפורטים בפרשה מלווים בנימוק של קדושת העם. חכמי המוסר והמקובלים הסבירו כי המזון שהאדם מכניס לגופו אינו משפיע רק על הבריאות הפיזית, אלא מטמטם או מזכך את תכונות הנפש והלב ("טמטום הלב"), ומכאן החשיבות הגדולה בזהירות ובריסון היצרים בתחום האכילה.

מדברי מו"ר הרב משה זאב כ"ץ זצוק"ל

ברגע שפותחים את העניים צריכים כבר ללחום עם היצר הרע, והמלחמות עם היצר הרע הם קשות כל אחד לפי מדרגתו, אני מוכן להגיד לכם מה היצר היצר הרע שלי עושה, אני מתעורר באמצע הלילה כמה פעמים ולא מרגיש צריך לקום בארבע היצר הרע אומר לי זה עדיין שתיים בבוקר אתה עוד עייף וכאשר אני מרגיש שהוא אומר לי אתה עדיין עייף אני חושש שזה היצר הרע, ואני מיד עומד וכאשר אני מדליק את האור אני רואה שכבר רבע לארבע. ורואים מכאן שהיצר הרע בכל דבר רוצה לבלבל את המוח לחשוב הפוך, כאשר אני עומד בשתיים הוא לא אומר לי שזה מוקדם, ודווקא כאשר אני צריך לקום הוא אומר לי זה מוקדם.

ולכן אני רוצה ללמד אתכם תכסיסי מלחמה שבדרך כלל מה שהגוף אומר לכם זה היצר הרע, ולכן ידע האדם שאם הוא מרגיש שהוא רוצה איזה דבר זה מהיצר הרע'.

סיפורים לשבת

נתן נתן לו (ט"ו, י)

מסופר על רבי חיים בן עטר בעל "אור החיים" הקדוש, שניגש אליו תלמיד חכם וביקש את עזרתו כי מצבו היה קשה וזקוק לתמיכה, הסכים רבי חיים לתת תמיכה לאיש, ובתנאי שהתלמיד חכם יאמר לפניו שתי אותיות דומות מחוברות בתנ"ך מאות א' עד אות ת', השיב לו החכם שיוכל לעשות זאת, אך הקדים לומר שהאות ע' אינה נכפלת באף מקום בתנ"ך, ואלו הם הפסוקים ומקללך אאור, בשבתך בביתך, ועשית מעקה לגגך, דדו או בן דדו יגאלנו, וישכב במקום ההוא, ווי העמודים, על מזוזות ביתך, חח ונום, והיו לטטפות, ובחרת בחיים, ככל היוצא מפיו יעשה, וללוי אמר, ממלכת כהנים, ושננתם לבניך, ויסעו מרעמסס, חפף עליו כל היום, בחצרות על עולותיכם, חלקת מחקק ספון, וימררו את חייהם, שש משור. כשהגיע התלמיד חכם לאות ת' נשתהה ופנה לרבי חיים ואמר: יתן לי מר את אשר הבטיח לי בטרם אומר לו את האות ת', מיד הוציא ה"אור החיים" הק' סכום הגון ונתן לו ביד רחבה וברוח נדיבה, כשקיבל התלמיד חכם את הכסף, אמר לרבי חיים: על האות ת' נאמר "נתן נתן לו" משמע ששתי נתינות המה, תן לו וחזור ותן, שמח רבי חיים על דברי החכם ונתן לו כפליים.

את אופיו המיוחד של שבטו המייסר של הקב"ה, תיאר הגאון רבי איסר זלמן מליצר זצ"ל בבארו את דברי דוד המלך (תהלים כ"ג - ד') "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמוני"

משל למה הדבר דומה: לאב שטייל עם בנו בתוך יער עבות, לפני כניסתם אל היער הזהיר האב את הבן באזהרה חמורה לבל יפרד ממנו אפילו לרגע קט, את אזהרתו נימק האב בכך שהמשוטט ביער בלי להכיר את הדרך מסכן את חייו, בתחילה שמע הילד להוראת אביו ואכן לא וזה ידו מתוך ידו, אך לאחר זמן מה הבחין הילד בדבר מסוים שמשך את תשומת לבו, נשמט מאביו ופנה לצידו הדרך, האב שלא הרגיש שהילד עזבו, המשיך בדרכו, וכאשר רצה הבן לחזור אל אביו לא הצליח למוצאו, נבהל הילד מאד והחל לבכות ולחפש את אביו במעבה היער, תוך כדי חיפושי הלך והסתבר ותעה יותר ויותר בסבך היער, השמש שקעה, הלילה ירד על היער וחשיכה מבעיתה השתלטה על המקום, מכל עבר נשמעו צריחותיהם של עופות לילה, וממרחק לא רב נשמעו קולות זאבים, אריות ודובים המשחרים לטרף, מובן מאילו שהילד האובד נתקף בפחד נורא ובגעגועים עזים לאביו, לפתע חש הילד כאב עז בלחיו, היתה זו סטירת לחי שנחתה עליו מיד אלמונית, עוד לפני שהספיק להשמיע זעקת כאב מפיו, הבחין שהסוטר הוא אביו, במקום לזעוק על כאבו השמיע הילד קריאת שמחה וגיל "אבא אבא כמה מאושר אני לחזור אליך".

מצבו של האדם החוטא דומה לזה של הילד האובד, כל אימת שחוטא הוא הרי הוא מתרחק מאביו שבשמים והינו שרירי בצער, אולם כאשר הוא מתייסר ונענש, ונוכח כי אביו שבשמים הוא המייסר על שטטה מן הדרך, אז הוא מתמלא שמחה על המכות שהוא מקבל, כי בד בבד עם ההכרה בעונשו, הוא נוכח לדעת כי בן אהוב הוא אצל אביו, אשר דואג לו ושומר עליו, לפיכך גם כי ילך היהודי בגיא צלמות לא יירא מן הרע, כי הן שבטו המייסר של הקדוש ברוך הוא והן משענתו המה לו לנחמה, "שבטך ומשענתך המה ינחמוני" (לקח טוב)

חיים שאין בהם בושה וכלימה

הרה"ק בעל ה"דמשק אליעזר" מוויזניץ זיע"א ניגש פעם אל יהודי וסח לו: בברכת החודש אנו מבקשים שה' יתן לנו חיים של טובה, חיים של ברכה... של פרנסה... יראת שמים. ואח"כ מבקשים עוד "חיים שאין בהם בושה וכלימה", לכאורה קשה, לאחר שנוכח להשפעות כה טובות, צריך לבקש עוד שלא תהיה לנו בושה? אולי אפשר לומר, כי הכוונה היא שנוכח לבנים טובים ההולכים בדרך ה', כי אחרת כל ההשפעות האחרות שנקבל אינן שוות, לעומת הבושה והכלימה שנסבול מבנים לא טובים ח".

"כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשך ובכל משלך ירך"

מתן צדקה מביא על האדם ברכה גדולה, ובשלה הוא יזכה להתברך בכל מעשיו ובכל משלח ידיו, ועל אף שלכאורה נראה, שכאשר הוא נותן את כספו, הוא מפסיד את הסכום הזה, אין הדבר כן.

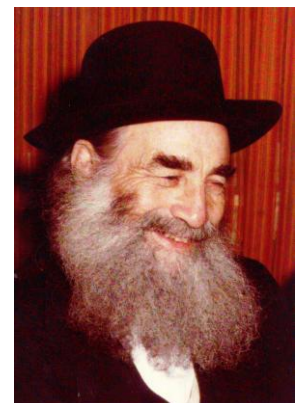
המגיד מדובנא ממשיל זאת לאדם שצער ברחובה של עיר עם סכום כסף גדול, ולפתע הוא מבחין שהכסף אבד ואינו. הוא ממשיך בדרכו כשצער רב ממלא אותו על האבדה הגדולה, ולפתע הוא מוצא סכום כסף כפול. כעת מהלך לו האדם שמח, על שחסרונו התמלא בכפל כפלים, אולם עדין צובטת את לבו המחשבה, שאלו לא היה מאבד את הכסף, היה זוכה להחזיק בידיו כעת סכום גדול עוד יותר.

לעומתו, הולך לו אדם אחר, נושא על גבו שק תבואה, ואינו מבחין שחור נפער בו, ותכולתו הולכת ונשפכת. כשהוא מגיע לביתו, ממלא את לבו צער רב על ההפסד, אולם כעבור חודש, הוא מתבונן ומבחין שהתבואה כולה נבטה באדמה והצמיחה שדה חיטה. כעת שמח אותו אדם שמחה שלמה, שכן מתברר לו שאותה אבידה כלל לא גרמה לו להפסד, אדרבה, בזכותה הוא הרויח רווח גדול מאד, אשר אלמלא התרוקנות השק לא היה זוכה לו.

מעשה הצדקה הריהו כזריעה, לפיכך אין מקום להצטער על הכסף שאדם מוציא לצדקה, שכן בלעדיו, לא היתה הברכה שרויה במעשה ידיו, כמו שאומרת התורה "כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלוקיך", בגלל הדבר הזה - בגלל מתן הצדקה, תזכה לברכה ולהצלחה. ולכשנדייק נמצא, ששכרה של הצדקה הנו אף יותר משכר הזריעה, שכן בעל שק התבואה, הפסיד את שק התבואה הנוכחי שאחז בידיו, אולם הנותן צדקה, זוכה שעצם הנתינה כעת שמורה לו לעולם הבא, מלבד הרווח של ההשקעה הנושאת פירות בעולם הזה, ואין לו אף שמץ של הפסד.

מסופר על הגאון הגדול רבי מייכל פיינשטיין זצ"ל שבאחד הערבים ירד מביתו, כדי להשתתף בחתונה. הוא סיים לרדת במעלית ויצא לעבר הרכב שהמתין לו, כשלפתע פנה למלווה ואמר: "צריך אני לעלות הביתה, שכחתי לקחת משהו..."

"אולי אוכל לעזור?" מבקש המלווה למנוע ממנו את הטרחה הנוספת. "החלפתי לפראק של שבת", הסביר רבי מייכל, "ולא זכרתי שאין לי בו מטבעות של כסף... והנה, בחתונה באים עניים רבים, ולא יפה להשיב את פניהם ריקם... מוכרח אני, אפוא, להצטייד במטבעות עבורם, ובשל כך אעלה

הביתה להביא זאת..."

"שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלוקיך... ולא יראה את פני ה' ריקם" (טז, טז)

אם היה בית המקדש קיים, היה כל אחד מאתנו צריך להביא בחג לבית המקדש קרבן חגיגה וכן עולת ראייה, ובפסח קרבן פסח - שעלותם היתה מסתכמת בכמה מאות, ואולי אף בכמה אלפי שקלים. עתה,

שבעונותינו חרב בית מקדש - אומר **האוסטרוברג** - איננו יכולים להביא קרבנות, נמצא שהרווחנו ממון מכך שעשינו עברות, והרי "לא יהא חוטא נשכר", לכן לכל הפחות את הסכום שהיינו משלמים עבור הקרבנות אם היה בית מקדש - עלינו לתיתו לעניים. והוא מספר על עצמו, שפעם בערב חג הסוכות נעלמו הפמוטות מביתו. הרבנית הרימה קול זעקה, והוא אמר: "הרגעי נא, הפמוטות לא נגנבו, אני הוא זה שנטלתי אותם. הביטי וראי! הלא אם בית מקדש היה קיים, היינו צריכים למכור את הפמוטות כדי להביא קרבן חגיגה ועולת ראייה? כעת מכרתי אותם ונתתי את תמורתם לעניים."

לפני שלוש מאות שנים, באחת העיירות המזרח-אירופיות, חי חסיד אחד שהתעוור בגיל צעיר. למרות עיוורונו, הוא היה ידוע כאדם מאושר ושמח בחלקו, שפניו קורנות תמיד ברוגע פנימי עמוק.

אחד מחבריו **לעיירה**, שמצבו הכלכלי והאישי היה קשה והרבה להתלונן על מר גורלו, ניגש אליו יום אחד ושאל בתמהון: "אני איני מבין אותך. העיניים שלך עצומות, שום דבר אינך רואה - לא את יופיו של העולם, לא את בני משפחתך, ואת חייך אתה מעביר בחשיכה. כיצד אתה מסוגל להיות שמח כל כך? מה אתה בכלל 'רואה' בחשיכה הזו?"

חייך החסיד העיוור ואמר לו: "כשעיניי היו פתוחות, ראיתי רק את מה שהיה מול האף שלי. ראיתי חפצים, ראיתי כסף, ראיתי מה חסר לי ומה יש לשכנים שלי. נתתי למראות החיצוניים לנהל לי את הלב.

כשאיבדתי את ראיתי, הגעתי אל הבעל שם טוב הקדוש בבכי. אמר לי הבעל שם טוב: 'הקדוש ברוך הוא לא לקח ממך את הראייה כדי להעניש אותך, אלא כדי שתלמד לראות בדרך אחרת. כשאדם מסתכל על העולם בעיניים גשמיות, הוא רואה רק את הלבוש החיצוני. **כשהוא עוצם עיניים ומסתכל פנימה**, הוא מתחיל לראות את החיוניות האלוהית שמחיה את הכל בכל רגע'.

מאז, "סיים החסיד, "אני לא מסתכל על מה שחסר לי בעיניים, אלא מתבונן במה שיש לי בנשמה. החשיכה החיצונית רק עוזרת לי לראות את האור הפנימי".

המסר לפרשת ראה: הפרשה פותחת במילה "ראה" בלשון יחיד, אך ממשיכה ב"נתן לפניכם" בלשון רבים.

רבותינו מצביעים על כך שראייה אינה רק פעולה פיזיולוגית ששווה אצל כולם, אלא מודעות אישית. שני אנשים יכולים לעמוד מול אותה מציאות בדיוק: אחד יראה בה קללה, קושי וחסרון, והשני יראה בה ברכה, הזדמנות ואור.

הפרשה קוראת לכל אחד מאיתנו באופן אישי ("ראה") לא להסתפק במבט השטחי והחיצוני על נסיבות חיינו, אלא לבחור להתבונן פנימה, לראות את הברכה הטמונה בכל מצב ולהפוך אותה למציאות.